

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

*Кафедра туризму географічного факультету
Кафедра європейських та регіональних студій
факультету міжнародних відносин
ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФОНД*

Присвячуємо:

20-річчю кафедри туризму

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали
XVII міжнародної наукової конференції

Львів
6-7 жовтня 2023 р.

Львів – 2023

УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XVII Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2023. – 436 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Польщі, Литви, Німеччини, Великобританії.

Редакційна колегія:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Stefanek H.: doctor, Prezydent i kanclerz uczelni Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola w Lublinie.

Шульц С.Л., д-р екон. наук, професор, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.Долішнього» НАНУ.

Мальський М. З., д. екон. н., професор, декан факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Біланюк В.І., к. геогр. н., доцент, декан географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

канд. геогр. н.: Каднічанський Д.А., Романів П.В., Безручко Л. С., Манько А. М.

канд. екон. н.: Мандюк Н.Л., Грицишин А. Т.

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 13.09.2023 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2023
© Автори статей, 2023

ЗМІСТ

<i>Антоненко Катерина, Колотуха Олександр</i> АВТОБУСНІ ТУРИСТСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СТАНУ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	15
<i>Біланюк Ольга, Куренчук Марина</i> ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ РІВНЕНЩИНИ	19
<i>Біланюк Ольга, Мужик Василина</i> СТРАТЕГІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ВІЙНИ	22
<i>Біланюк Ольга, Мурський Назар</i> ОЦІНКА СТАНУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	24
<i>Біланюк Ольга, Хомко Роман</i> ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ПРОДУКТ	28
<i>Білоус Софія, Грицишин Анна, Безручко Любомир</i> СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРА ПОСЛУГ У ПОВОЄННИЙ ЧАС	32
<i>Болкун Іванна, Койнова Ірина</i> МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО СОЛО-ТУРИЗМУ НА ПРИКЛАДІ СЕЛА ЗУБРИЦЯ	36
<i>Бордун Ореста, Головецька Вікторія</i> ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ В РОЗВИТКУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ: ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	40
<i>Бордун Ореста, Децик Максим</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ У ПОВЕДІНЦІ СПОЖИВАЧІВ РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ ...	43
<i>Бригілевич Галина</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	48
<i>Бучинська Альбертина, Дворжак Тетяна, Цільмак Оксана, Бурбан Катерина</i> ГЕОТУРИСТИЧНІ ЕКСКУРСІЇ ВІД МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ENGIE	52

продуктів, розрахованих на різні категорії іноземних туристів. Розуміння сучасних тенденцій розвитку світового туристичного ринку та вміння вдало втілювати туристичні тренди на практиці є запорукою стабільного попиту на нові туристичні продукти;

— державна влада має бути щиро зацікавлена у розвитку туристичного іміджу України, оскільки від того як швидко можна буде ефективно презентувати Україну світу через призму туризму та власної ідентичності – то швидше та легше Україні буде налагодити комунікації з союзниками у сенсі політики [1].

Список використаних джерел

1. Україна з сенсом. Як покращити туристичний імідж країни. Ірина Дворська. 09.07.2018. URL - <https://www.pravda.com.ua/columns/2018/07/9/7185777/> (дата звернення 23. 09. 2023)
2. Як туріндустрія намагається працювати під час війни. Катерина Артюх. 06.10.2022. URL - <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3586986-ak-turindustria-namagaetsa-pracuvati-pid-cas-vijni.html> (дата звернення 23. 09. 2023)
3. Куди і як подорожували українці під час війни. Join UP! показав результати й тенденції 2022 року. Юрій Тарасовський 09.02. 2023. URL - <https://forbes.ua/news/kudi-i-yak-podorozhuvali-ukraintsi-pid-chas-viyni-join-up-rokazav-rezultati-y-tendentsii-2022-roku-09022023-1> (дата звернення 23. 09. 2023)
4. Національний рейтинг найкращих туристичних компаній України, які працюють в умовах війни. 25.07.2022. URL - <https://elitexpert.ua/turizm/nacionalnyj-rejting-luchshih-turisticheskikh-kompanij-ukrainy-rabotajushhih-v-usloviyah-vojny/> (дата звернення 24ю 09ю 2023)

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ПОСЛУГ У ПОВОЄННИЙ ЧАС

Софія Білоус, Анна Грицишин, Любомир Безручко
Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна

Необхідною умовою економічного зростання та підвищення якості життя кожної країни є надійний стратегічний план розвитку. У свою чергу він залежить від економічного та науково-технічного потенціалу держави, її інноваційної політики та ресурсів, наявного рівня розвитку, духовного стану суспільства та цілого ряду інших факторів. Нажаль на сьогодні

Україна не має дієвого стратегічного плану розвитку який можна використовувати зважаючи на військовий стан. З 24 лютого 2022 р. триває російська збройна агресія в Україні, наслідки якої є катастрофічними і це не лише великі людські втрати, але й значні збитки інфраструктури та секторів економіки, зокрема туризму. Війна повністю зруйнувала сферу туризму, порушила фінансові, енергетичні та продовольчі ринки, спричинила шалену інфляцію не тільки в Україні. Туризм, як складова сфери послуг у центральній, східній та південній Україні повністю зупинився, а інфраструктура зруйнована. За оцінками Світового банку, станом на кінець липня втрати нерухомої культурної спадщини оцінюється в понад \$900 млн, рухоме майно – \$200 млн. Від початку військової агресії Росії, згідно з задокументованими втратами, Україна визнала пошкодження 77 храмів/церков, 335 будинків культури/палаців культури, 59 спортивних шкіл, 33 музеїв, 149 туристичних об'єктів, які в основному розташовані в 14 регіонах: Дніпро, Донецьк, Житомир, Запоріжжя, Київ, Луганськ, Львів, Миколаїв, Одеса, Суми, Харків, Херсон, Чернігів та Київ. Станом на 1 вересня частина прямих збитків завдана інфраструктурі сфери культури та спорту та туризму становить 2 мільярди доларів. Загалом з початку війни було пошкоджено або зруйновано не менше 775 об'єктів культури, 80 культових споруд, 149 – туристичних і 153 – спортивних [1].

З огляду на трагічні тенденції питання відновлення сфери послуг у повоєнний період, є особливо актуальним в умовах сьогодення, адже дуже важливо вже нині почати розробку стратегічного відновлення галузі.

Варто відзначити, що нині сфера послуг визначається наступними особливостями: менеджмент туристичного бізнесу більш зосереджений на волонтерстві та перетворенні туристичних хабів на гуманітарні чи волонтерські штаби; на туристичному маршруті повинні бути передбачені бомбосховища чи інші захисні споруди; повинні бути мінімізовані маршрути довкола важливих державних і військових об'єктів, які можуть стати мішенями ракетно-бомбових ударів російського агресора; пляжні та пішохідні тури неможливі через триваючі військові дії й наявність мінних полів, розмінування яких, за прогнозами, триватиме кілька років після закінчення війни. Водночас, цілковито безпечних регіонів в Україні під час війни не існує, що безпосередньо негативно впливає на туристичну привабливість країни, яка наразі близька до нуля. Іноземні туристи не мають можливості і бажання відвідувати Україну через регулярні масові артилерійські обстріли та ракетно-бомбові удари, суттєві руйнування

інфраструктури, враховуючи підвищену небезпеку у світлі військових дій та припинення авіасполучення.

Українська сфера послуг зараз втрачає значні кошти. Перш за все, це пов'язано зі зменшенням загальної кількості туристів. Наразі Україна повністю позбавлена іноземних туристів, у 2020 році їх кількість досягла близько 4 мільйонів, з яких близько 90 тисяч скористалися послугами українських турфірм. 13 із 24-ти областей України майже повністю припинили діяльність туристичних підприємств. Фактично з 24 лютого в'їзний туристичний потік втрачений на 100%, діловий туризм заморожений, а місцевий туризм перетворився на рух внутрішньо переміщених осіб [2].

Стратегічний розвиток сфери послуг та туризму в тому числі в Україні у післявоєнний період повинен включати:

— мілітарі туризм. Підвищити туристичну привабливість можна завдяки великому інтересу до місць, які стали пам'ятними маршрутами та повоєнними символічними місцями, щоб «побувати і побачити на власні очі» ті жахи, які відбувалися в Маріуполі, Бучі, Ірпені, Харкові та інших містах і селах після війни; Ізюм, Лиман, о. Зміїний можуть стати місцем української слави;

— наповнення фондів для відновлення України та створення конкретних програм і стратегій відновлення. Зокрема прем'єр-міністр Денис Шмигаль на конференції з питань відновлення України презентував мапу – яка з європейських країн відновлюватиме який регіон України. Загалом план відновлення різних областей за допомоги європейських країн виглядає так: Італія – Рівненщину, Польща та Італія – Донеччину, Німеччина – Чернігівщину, Канада – Сумщину, США та Туреччина – Харківщину, Чехія, Фінляндія та Швеція – Луганщину, Бельгія – Миколаївщину, Швеція та Нідерланди – Херсонщину, Швейцарія – Одещину, Норвегія – Кіровоградщину, Латвія – Запоріжжя.

— державна підтримка підприємств сфери послуг;

— удосконалення чинного законодавства в частині розвитку туризму, включаючи внесення змін та доповнень до чинних нормативно-правових актів у сфері оподаткування, природокористування, екології та захисту прав споживачів;

Варто відмітити, що план відновлення туристичної галузі, як складової сфери послуг вже є на порядку денному в уряді. Національна рада з відновлення України від наслідків війни відповідно до Указу Президента розробила план заходів з післявоєнного відновлення та

розвитку України, перелік пропозицій щодо пріоритетних реформ та стратегічних ініціатив, проектів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди [3].

ДАРТ активно веде перемовини з представниками туристичного бізнесу, сфери гостинності та експертами де обговорюється створення Інституту Гостинності, основна мета якого – підготувати туристичний ринок до нових потреб українців у пост воєнні часи. На ньому чи не вперше було проговорено питання Криму, та його перспектив у відбудові України. Чи не основною проблемою є кваліфіковані кадри, адже багато зайнятих у туризмі людей втратили своє робоче місце, не зрозуміло, скільки громадян готові повернутись до цієї професії по закінченню війни.

Серед важливих факторів відновлення про який поки офіційно не заявляв уряд чи ДАРТ є створення Фонду підтримки індустрії туризму, адже саме зараз час залучати іноземний капітал, коли більшість наших іноземних партнерів повірили у нашу перемогу після успіхів ЗСУ на Харківщині та Херсонщині, Україна вибудовує собі новий імідж у світі. Потрібно створювати більше онлайн-контенту для просування країни (фото, відео, дописи в соціальних мережах, реклама). Варто розвинути ідею єдиного веб-сайту для людей, які зацікавлені саме місцями бойових дій, що в майбутньому стануть однією із особливостей туризму в Україні (чого не мають наші конкуренти із сусідніх країн).

Туристичний бізнес залишається перспективною складовою сфери послуг та економіки загалом. Навіть у час війни підприємства продовжують свою діяльність. Зараз є важливим опрацювання можливих напрямів відновлення та розвитку цієї сфери у повоєнний час, адже велика частина фірм призупинила свою діяльність, або сильно її скоротила, перенесення потужностей в інші регіони не є актуальним для туризму, де організації часто прив'язані до певної місцевості.

Під час повномасштабного вторгнення в Україну наш народ став символом мужності та свободи в сучасному світі. Люди з усього світу відкривають для себе Україну. Не менш важливим є переорієнтування нашої позиції з країни де іде серйозна війна, у країну свободи, в яку хочеться повертатись задля нових емоцій і досвіду.

Отже, як свідчить досвід різних країн сфера послуг, та туризм в тому числі є саме тією галуззю економіки, яка має всі ресурси для відновлення у післявоєнний період. Для відновлення національної економіки буде важливо у ключових туристично-розвинутих країнах відкрити національні

офіси українського туризму для промоції національного турпродукту. Та першочергове завдання не допущення фіксування іміджу України у лише одній моносфері — любителів мілітарі.

Список використаних джерел:

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури, непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України, та попередня оцінка потреб України у фінансуванні відновлення. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/07/NRC_CLEAN_Final_Jul1_Losses-and-Needs-Report.pdf
2. *Моца А.* Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: [file:///D:/!Users/HP/Downloads/1560-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1498-1-10-20220902%20\(1\).pdf](file:///D:/!Users/HP/Downloads/1560-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1498-1-10-20220902%20(1).pdf)
3. Розробники *This War of Mine* пожертвували Україні £520 тис. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220307135401/https://www.eurogamer.net/articles/2022-03-03-this-war-of-mine-studio-donates-gbp520k-to-ukraine>

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО СОЛО-ТУРИЗМУ НА ПРИКЛАДІ СЕЛА ЗУБРИЦЯ

*Іванна Болкун, **Ірина Койнова

**Відокремлений структурний підрозділ «Технологічний фаховий коледж»
НУ «Львівська політехніка», Львів, Україна*

***Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна*

На сьогоднішній день людина, на яку діє потужний вплив урбанізації, швидких темпів життя, побутових та економічних проблем, а також складні випробування війною в Україні, потребує психологічного, морального, ментального та фізичного відпочинку. Все частіше для відновлення здоров'я «стомленої» людини виникає необхідність побути у стані спокою, тиші, в поєднанні з природою. Такі запити може задовільнити, на нашу думку, соло-туризм, як підвид екологічного туризму, на «диких» віддалених від цивілізації територіях. Соло-туризм (лат. *Solo* – лише один) – це подорожі, походи, гірські сходження туриста